

Верховний
Суд

Міжрегіональний експертний центр

Funded by
the European Union

Матеріали
міжнародної науково-практичної конференції

КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ:

сучасні виклики для судової системи

17 квітня 2026 року

Тернопіль

35 РОКІВ

ГОСПОДАРСЬКА ЮСТИЦІЯ:
ДОСВІД, ДОВІРА, ДІЄВІСЬ

Верховний Суд
спільно з Науково-дослідним інститутом приватного права і
підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України,
Національною школою суддів України, Асоціацією суддів
господарських судів України, Господарським судом
Тернопільської області за підтримки Проєкту ЄС «Право-Justice»,
Програми підтримки ОБСЄ для України та Громадської
організації «Міжрегіональний експертний центр «Про Джастіс»

Матеріали
міжнародної науково-практичної конференції

**КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ В
УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ:
сучасні виклики для судової
системи**

Тернопіль, 17 квітня 2026 року

Рекомендовано до друку вченою радою
Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва
імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України
(протокол № 5 від 27 травня 2026 року)

Редакційна колегія:

Лариса Іванівна Рогач, кандидат юридичних наук, суддя, голова Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду (відповідальна за випуск);

Тетяна Григорівна Попович, кандидат юридичних наук, старший дослідник, проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи Приватного вищого навчального закладу «Інститут екології економіки і права» (упорядник);

Володимир Львович Гевко, д-р філос. у галузі права, суддя, голова Господарського суду Тернопільської області, старший науковий співробітник Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України;

Валерій Іванович Полюхович, доктор юридичних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України;

Ліліана Василівна Сіщук, кандидат юридичних наук, старший дослідник, завідувачка лабораторії Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України;

К69 КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ: сучасні виклики для судової системи: зб. наук. праць міжн. наук.-практ. конф., Тернопіль, 17 квітня 2026 р. / за ред. Л. Рогач, Т. Попович, В. Гевко, В. Полюхович, Л. Сіщук. Київ, 2026. 187 с.

ISBN 978-617-8084-60-8

У збірнику матеріалів міжнародної науково-практичної конференції «Корпоративне управління в умовах євроінтеграції: сучасні виклики для судової системи» висвітлено актуальні питання щодо змін у правовому регулюванні діяльності юридичних осіб (організації бізнесу) в умовах євроінтеграції корпоративного управління, європейських стандартів захисту прав інвесторів і кредиторів, реформування правового статусу юридичних осіб тощо.

Матеріали подано в авторській редакції. Відповідальність за зміст та авторський стиль публікацій, розміщених у збірнику, несуть автори.

Фотографії надані Верховним Судом.

Друк цього збірника здійснений за сприяння Програми підтримки ОБСЄ для України в межах проєкту «Підтримка Верховного Суду та вищих судів у реалізації судової реформи та забезпеченні доступу до правосуддя в умовах війни». Погляди, викладені у виданні, належать авторам матеріалу та не можуть вважатися такими, що виражають офіційну точку зору ОБСЄ. Верховний Суд не несе відповідальності за зміст цієї публікації. Погляди, висловлені в цій публікації, відображають особисту точку зору авторів і не є офіційною позицією Верховного Суду.

УДК 346:[334.7+347.72]](477:4)(082)

© Автори, 2026

**II. ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ВИМОГИ ДО КОРПОРАТИВНОГО
УПРАВЛІННЯ 42****Ліліана СІЩУК**

Імплементация директив європейського союзу у корпоративне законодавство України в умовах цифровізації корпоративних відносин 42

Арне ЕНГЕЛЬС

Регулювання корпоративного управління в країнах ЄС: загальні підходи та особливості..... 51

Віталій УРКЕВИЧ

Роль керівних принципів організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) в реформуванні корпоративного управління державними підприємствами..... 53

Олександр ГАРАГОНІЧ

Гармонізація української моделі корпоративного управління з правом ЄС: виклики для господарських судів 61

Богдан ДЕРЕВ'ЯНКО

Питання реорганізації державних підприємств: дисонанси із міжнародним законодавством..... 67

**III. СУДОВА СИСТЕМА У КОРПОРАТИВНИХ СПОРАХ:
ДОКАЗУВАННЯ, КОНТРОЛЬ І ЗАХИСТ ПРАВ АКЦІОНЕРІВ 74****Ірина КОНДРАТОВА**

Оскарження процедур squeeze-out і sell-out: доказування та стандарти судового контролю на шляху до ЄС 74

Олена БЕЛЯНЕВИЧ

Баланс інтересів акціонерів в процедурі сквіз-аут крізь призму законодавства ЄС 80

Володимир ЦІКАЛО

Способи захисту прав та інтересів у корпоративних спорах: євроінтеграційні вимоги та адаптація судової практики України.... 88

Світлана ТАРАН,

Заходи забезпечення позову у корпоративних спорах..... 100

**IV. ТРАНСФОРМАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ:
ПРАВОВІ ЗАСАДИ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА
РЕФОРМУВАННЯ 103**

Богдан ДЕРЕВ'ЯНКО,

провідний науковий співробітник Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, член Донбаської регіональної експертної ради ГО «Міжрегіональний експертний центр «ПРО ДЖАСТІС», д.ю.н., проф.

**ПИТАННЯ РЕОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ:
ДИСОНАНСИ ІЗ МІЖНАРОДНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ**

Економічне законодавство України є одним із наймінливіших у світі. Українське законодавство змінюється і доповнюється як через вплив об'єктивних економічних законів, так і через суб'єктивні потреби суспільства, а то й суб'єктивні інтереси окремих осіб чи їх груп, наближених до державних органів, що приймають закони або підзаконні акти.

Чергові вагомі зміни українського законодавства, яким регулюються відносини у сфері економіки, відбулися зовсім нещодавно. Так, 9 січня 2025 року було прийнято, а 28 серпня 2025 року введено в дію Закон України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» (Закон 4196-IX) [1], який з 28 серпня 2025 року призвів до скасування чинності Господарським кодексом України [2], а також започаткував процес обов'язкової реорганізації усіх суб'єктів господарювання, утворених в організаційно-правовій формі підприємств, а також заборонив утворення нових суб'єктів господарювання в організаційно-правовій формі підприємства, започаткував скасування похідних від права власності правових режимів майна суб'єктів господарювання – права господарського відання (для комерційних суб'єктів господарювання) і права оперативного управління (для непідприємницьких суб'єктів господарювання).

На основі частини першої статті 14 Закону 4196-IX не пізніше 28 лютого 2026 року усі державні підприємства, а також підприємства, єдиним учасником (засновником) яких є територіальна громада (територіальні громади), повинні були прийняти рішення про ліквідацію і або зникнути, або розпочати процес реорганізації. Зрозуміло, що організаційно-правова форма підприємства не була найбільш поширеною у правовому полі України. Проте усе одно у державі нараховувалося десятки тисяч підприємств. Сотні нормативних актів України тисячі разів прямо вказують на підприємства і врегульовують у більшій чи меншій мірі окремі елементи їх правового статусу. Взагалі термін «підприємство» часто застосовується як синонім або заміник терміну «суб'єкт господарювання», «суб'єкт економіки», «суб'єкт бізнесу», «юридична особа» тощо. Термін «підприємство» досі кілька разів зустрічається у Конституції України: у статтях 46, 78, 103, 120 – термін «підприємство», у статті 86 – термін «підприємство» зустрічається двічі; у статті 37 – зустрічається термін «державні підприємства»; у статтях 142 і 143 – термін «комунальні підприємства» [3].

Безумовно, організаційно-правова форма підприємства не є універсальною і найбільш зручною для ведення бізнесу та некомерційної господарської діяльності. Аргументами на користь ліквідації організаційно-правової форми підприємства виступали нібито їх застарілість та вимоги міжнародних організацій. Проте ця форма до сьогодні поширена у міжнародних актах. Так, у Декларації ОЕСР про міжнародні інвестиції та багатонаціональні підприємства 1976 року (англ. Declaration on International Investment and Multinational Enterprises) [4] зустрічається термін не «компанія», а «підприємство».

Так само термін «підприємство» зустрічається у Керівних принципах ОЕСР для багатонаціональних підприємств 2000 року (англ. Decision of the Council on the Guidelines for Multinational Enterprises on Responsible Business Conduct) [5], а також в оновлених Керівних принципах ОЕСР з корпоративного

управління на підприємствах державної форми власності 2024 року (англ. OECD Guidelines on Corporate Governance of State-Owned Enterprises) [6]. У тексті Настанови ОЕСР стосовно процедур належної перевірки у практиці відповідального ведення бізнесу 2018 року в україномовному варіанті використовується термін «МНК», що розшифровується як «міжнаціональна компанія», а в англomовному варіанті «MNE», що розшифровується як «Multinational Enterprise» [7]. Наведене вказує на те, що не могли ані органи ЄС, ані структури інших міжнародних організацій вимагати від України скасувати організаційно-правову форму підприємства. Та сьогодні маємо те, що маємо. Тому для захисту приватних інтересів працівників підприємств, власників їх майна (якщо це не державні підприємства чи підприємства територіальних громад), членів їх родин, контрагентів та ін. слід обрати організаційно-правову форму, яка буде використана після реорганізації [8, с. 66-67].

Зрозуміло, що економічне майбутнє людства орієнтуватиметься на корпоративні суб'єкти господарювання, зокрема на товариства з обмеженою відповідальністю та публічні акціонерні товариства: перші як суб'єкти малого бізнесу, другі як суб'єкти великого бізнесу. І ті, й інші мають певні недоліки у своєму правовому статусі. Проте в умовах монополізації світової економіки перехід до ПАТ, концернів, холдингів, ТНК відбудеться у світі об'єктивно. І логічно, щоб цей процес в Україні тривав еволюційно. Сьогодні ситуація склалася таким чином, що українське законодавство про скасування організаційно-правової форми підприємств увійшло у дисонанс із міжнародним і стоїть на заваді потенційним і наявним суб'єктам господарювання обирати зручну організаційно-правову форму із багатоманітності можливих.

Список посилань::

1. Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб: Закон України від 9 січня 2025 року № 4196-IX. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#Text>

2. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року № 436-IV (втратив чинність). Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18-22. Ст. 144.

3. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

4. Declaration on International Investment and Multinational Enterprises. 06.21.1976. URL: <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECDLEGAL0144>

5. OECD (2000), Decision of the Council on the Guidelines for Multinational Enterprises on Responsible Business Conduct, OECD/LEGAL/0307

6. OECD (2024), OECD Guidelines on Corporate Governance of State Owned Enterprises. URL: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-guidelines-on-corporate-governance-of-state-owned-enterprises-2024_18a24f43-en/fullreport.html

7. OECD (2018), OECD Due Diligence Guidance for Responsible Business Conduct. URL: <https://mneguidelines.oecd.org/OECD-Due-DiligenceGuidance-for-Responsible-Business-Conduct.pdf>

8. Дерев'яно Б.В. Про захист приватних інтересів учасників (засновників) підприємств, членів їх сімей, працівників, інших осіб при ліквідації / реорганізації підприємств. Ефективність національних засобів захисту приватних прав та інтересів в Україні [Електронний ресурс]: збірник матеріалів науково-практичного круглого столу (м. Київ, 03 грудня 2025 р.). упорядник М. О. Гетманцев Київ: Електрон. текст. дані. НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України, 2025. С. 66–69.

Наукове електронне видання

Можна використовувати
в локальному та мережному режимах

Матеріали
міжнародної науково-практичної конференції

КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ:

сучасні виклики для судової системи

Тернопіль, 17 квітня 2026 року

Видано в авторській редакції